

تأثیر جهانی شدن اقتصاد بر اندازه دولت در کشورهای در حال توسعه

مؤلفان:

مریم ملک صیدالی، مدرس مدعو دانشگاه پیام نور

علی حمیدی، عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

بهار ۱۳۹۵

موسم شنبه

عنوان و نام پدیدآور

ملک صدالی، مریم، ۱۳۶۱ -

تأثیر جهانی شدن اقتصاد بر اندازه دولت در کشورهای در حال توسعه/ مولفان مریم ملک‌صیدالی، علی

حمیدی

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شاک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

وده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

ح.ع. علی، ۱۳۵۲ -

JZ1318/2-AS-1318

ГГВ/ ГГГ

1551

تأثیر جهانی شدن اقتصاد بر اندازه دولت در کشورهای در حال توسعه

مؤلف:

مریم ملک صیدالی، مدرس مدعو دانشگاه پیام نور، علی محمدی، هیأت علمی دانشگاه پیام نور

جواب اول ۱۳۹۵

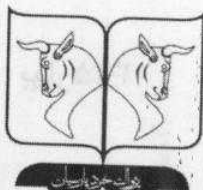
شمارگان ۲۰۰ نسخه

حروفچینی و طراحی جلد: سارا پیلوار

جای و صحافی: نگارش

حق چاپ برای ناشر و مؤلف محفوظ است

قیمت ۱۵۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-96567-3-8

شایک: ۸-۳-۹۶۵۶۷-۶۰۰-۹۷۸

فصل اول: کلیات

۱۴	گفتار نخست: جهانی شدن و اقتصاد
۱۵	مبحث ۱: مشخصه های جهانی شدن
۱۵	بند اول: تاریخچه جهانی شدن
۱۶	بند دوم: ابعاد جهانی شدن: اقتصاد
۱۶	الف: کمی و کیفی
۱۸	ب- بررسی روند جهانی شدن
۱۹	گفتار دوم: ماهیت جهانی شدن
۲۰	مبحث ۱: نظریه ها و تعاریف مختلف جهانی شدن
۲۲	مبحث ۲: عناصر جهانی شدن اقتصاد
۲۴	مبحث ۳: جهانی شدن در کشورهای در حال توسعه
۲۴	بند اول: نقش و جایگاه کشورهای در حال توسعه در فرایند جهانی شدن اقتصاد
۲۶	الف: پیامدهای جهانی شدن برای کشورهای در حال توسعه
۲۷	ب: جهانی شدن و به هم پیوستگی اقتصادی
۲۸	ج: دیدگاه موافقین و مخالفین جهانی شدن
۳۰	گفتار سوم: عوامل موثر بر جهانی شدن
۳۰	مبحث ۱: تحولات تکنولوژیکی

۳۱	بند اول: گسترش اقتصادهای مبتنی بر بازار
۳۲	بند دوم: افزایش قدرت سیاست گذاری در سطح بین الملل
۳۳	بند سوم: افزایش رقابت و هماهنگی بین دولت‌ها
۳۳	بند چهارم: شاخص بندی جهانی شدن
۳۵	الف: فرصت ها و تهدیدات ناشی از جهانی شدن
۳۷	گفتار چهارم: اندازه دولت
۳۷	مبحث ۱: مفهوم شناسی و وظایف دولت
۳۷	بنداول - تعریف
۳۹	بنددوم - وظایف دولت
۳۹	مبحث ۲: دیدگاه مکاتب اقتصاد و اقتصاددانان در خصوص اندازه دولت
۳۹	بند اول: دیدگاه کلاسیک ها در رابطه با فعالیت های اقتصادی
۴۰	الف: دیدگاه سوسیالیستی در رابطه با فعالیت های اقتصادی دولت
۴۰	ب: نظریه کنیز در رابطه با فعالیت اقتصادی دولت
۴۱	ج: نظریه مکتب پولی (پول گرایان) در مورد فعالیتهای اقتصادی
۴۱	د: رابطه اندازه دولت و جهانی شدن
۴۳	ه: رابطه اندازه دولت بر سهم واردات از کل تجارت
۴۴	و: رابطه اندازه دولت بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی
۴۴	مبحث چهارم: مطالعات خارجی
۴۷	مبحث ۵: مطالعات داخلی

فصل دوم: روش تحقیق، برآورد مدل و تجزیه و تحلیل آن

گفتار نخست: روش تحقیق و اطلاعات آماری

- ۵۲ مبحث ۱: اطلاعات آماری
- ۵۳ مبحث ۲: روش تحقیق
- ۵۳ بند اول: مدل داده های ترکیبی سری زمانی - مقطعی (پنل)
- ۵۷ بند دوم: انواع مدلها در دادههای ترکیبی
- ۵۸ بند سوم: مدلهای تلفیقی ایستا خود شامل سه مدل به شرح زیر می باشد:
- ۵۸ بند چهارم: مدل اثرات ثابت (FEM)
- ۵۹ بند پنجم: مدل رگرسیونهای به ظاهر نامرتبط SUR
- ۶۰ مبحث ۳: مدل اثرات تصادفی (REM)
- ۶۱ بند اول: آزمونهای تشخیص
- ۶۲ الف: آزمون F یا Chow برای انتخاب بین مدل تلفیق شده (Pooled) و اثرات ثابت
- ۶۳ ب: آزمون هاسمن برای انتخاب بین مدل اثرات ثابت و اثرات تصادفی
- ۶۵ ج: آزمون ایستایی در دادههای ترکیبی
- ۶۶ د: آزمون لین و لوین و جو (LLC)
- ۶۸ ه: آزمون ایم، پسران و شین (IPS)
- ۷۰ بند دوم - آزمون فیشر
- ۷۱ الف: آزمون دیکی - فولر مقطعی (CADF)
- ۷۲ بند سوم: معرفی مدل برآورد و تجزیه و تحلیل
- ۷۲ الف: ارائه مدل تجربی
- ۷۳ ب: تعاریف متغیرها
- ۷۴ بند چهارم: آزمون ریشه واحد پانل برای مانایی متغیرهای مدل مورد بررسی
- ۷۵ بند پنجم: آزمون هم اتبستگی پانل
- ۷۶ گفتار دوم: آزمون جاو یا F (آزمون برابری عرض از مبدأها)

۷۷	مبحث ۱: آزمون هاسمن (انتخاب بین مدل اثرات ثابت و تصادفی)
۷۸	بند اول: برآورد مدل
۷۹	بند ۲: نتایج جدول (۲-۶)
۸۲	نتایج کلی
۸۴	پیشنهادهای:
۸۵	فهرست منابع
۸۵	الف- منابع فارسی
۸۹	ب- منابع غیر فارسی
۹۲	پیوست ها

جهانی شدن پدیده‌ای است که بروز آن در عصر حاضر، موجب تغییر و تحولات زیادی در جنبه‌های مختلف شده است جهانی شدن اقتصاد به رشد وابستگی اقتصادی بین کشورهای در سطح جهان و افزایش حجم مبادلات و نوع مبادلات مرزی و کالا و خدمات و هم چنین تسریع فن آوری اشاره دارد تا کنون تعریف روشنی از جهانی شدن ارائه نشده است. زیرا این پدیده به حد نهایی تکامل خود نرسیده است در این اثر علمی سعی شده است به تأثیر جهانی شدن اقتصاد بر اندازه دولت، مطالعه کشورهای در حال توسعه پرداخته شود تا بتوان در راستای نتایج حاصل از آن از این مقوله به نحو احسن استفاده گردد برای رسیدن به هدف مذکور سعی شده که در ابتدا به شناخت دقیق موضوع و هم چنین اهمیت آن پرداخته و در ادامه به اهداف و فرضیات این اثر علمی اشاره گردد برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، به میزان تعامل اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی بستگی داشته و متأثر از فرایند پدیده جهانی شدن اقتصاد است. از طرفی برنامه‌های توسعه در کشورهای در حال توسعه به طرز قابل توجهی تحت تأثیر اندازه دولت می‌باشد. در این اثر علمی جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و ابزار مورد استفاده فیش‌برداری می‌باشد و ابزار تجزیه و تحلیل نرم افزار Eviews6 از روش داده‌های تابلویی (Panel Data) استفاده شده است. این تأثیر علمی بر اساس الگوهای موجود در زمینه‌های اثر جهانی شدن اقتصاد از روش‌های اقتصاد سنجی مبتنی بر داده‌های تلفیقی، جامعه آماری در کشورهای منتخب در حال توسعه طی سال‌های ۱۹۹۱-۲۰۱۱ می‌باشد. آمار و اطلاعات آماری بانک جهانی^۱ (WB) و صندوق بین‌المللی پول^۲ (IMF) و سازمان توسعه تجارت جهانی^۳ (انتکاد) جمع‌آوری شده است. شاخص‌های جهانی شدن اعم از (سهم واردات از کل تجارت و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی) تأثیر منفی و معناداری بر روی اندازه دولت دارند و اثر

^۱ World bank

^۲ International Monetary Fund

^۳ United Nations Conference On Trade and Development

تولید ناخالص داخلی سرانه بر روی اندازه دولت مثبت و معنا دار می‌باشد **بیان مسأله:** در طول تاریخ، انگاره‌ها درباره نقش دولت، تغییر و تحول چشم‌گیری یافته است و تحولات اقتصادی بیست سال اخیر در سطح جهانی، این روند را سرعت بخشیده است. پایان جنگ سرد و فروپاشی اقتصادهای متمرکز و تحت کنترل، بروز بحران‌های مالی در دولت‌های رفاه و موقعیت چشم‌گیر برخی از کشورهای شرق آسیا در تسریع رشد اقتصادی و کاهش فقر، به علاوه بحران دولت‌های ناتوان در آفریقا، همه و همه، مفاهیم و تصورات موجود را درباره جایگاه دولت در جهان و نقش بالقوه‌ی آن در تأمین رفاه بشری به چالش طلبیده است. مفهوم جدید دیگر، وضعیت دولت در عصر جهانی شدن اقتصاد است که سؤال‌های فراوانی را پیش روی دانشمندان و دولت‌ها قرار داده است. سؤالاتی از این قبیل که اصولاً ویژگی‌های دولت در عصر جهانی شدن اقتصاد کدام است؟ آیا دولت نسبت به قبل از فرآیند جهانی شدن کوچک‌تر می‌شود؟ یا معنای آن است در عصر جهانی شدن اقتصاد، دولت تماماً کنار برود؟ یا حتی می‌توان تصور کرد که دولت به همراه جهانی شدن، بزرگ‌تر شود؟ این سؤال‌ها و صدها سؤال دیگر محور اساسی انجمن‌های علمی دولت در عصر جهانی شدن اقتصاد می‌باشد. درجه بازبودن اقتصاد، توسعه یافتگی و تنوع اقتصادی را منعکس می‌کند. بنابراین هر چه تکیه اقتصاد به تجارت خارجی بیشتر باشد، نیاز به اخراج دولت برای حفظ ثبات بیشتر خواهد بود. هم چنین هدف‌گیری سیاست‌های دولت در حمایت از اقتصاد داخلی در مقابل نوسانات ایجاد شده در کشورهای خارجی باعث افزایش اخراج دولت می‌شود. بنابراین سرمایه‌گذاری نسبتاً زیاد خارجی به افزایش مخارج دولت منجر می‌شود. امروزه به نحو فزاینده‌ای پذیرفته شده است که برای این اثر علمی هدف توسعه اقتصادی و اجتماعی، وجود دولتی کارا اهمیت اساسی دارد. چنین دولتی باید نقش خود را بیشتر به عنوان شریک و فراهم‌آورنده زمینه بیشتر مشارکت بخش خصوصی ایفاء نماید. مفهوم واقعی جهانی شدن افزایش وابستگی متقابل کشورها است ما در جهانی زندگی می‌کنیم که از سویی بسیار کوچک و یک پارچه و از سوی دیگر بسیار بزرگ و متنوع است جهان مالکیت واحدی است که هر گونه کم و زیادی در هریک از اجزای آن بر سایر اجزای متشکله‌اش تأثیر

می‌گذارد وقایعی که در کشورهای شمال اتفاق می‌افتند سرنوشت کشورهای جنوب را تحت تأثیر قرار می‌دهد و ریدادهای کشورهای شرقی آینده کشورهای غربی را رقم می‌زنند. به قول گیدنز جهانی شدن در واقع به معنای در هم گره خوردن رویدادهای اجتماعی و روابط اجتماعی سرزمین‌های دور دست با تار پودموضعی یا محلی جوامع دیگر است (گیدنز، ۱۹۹۰). اهمیت این اثر علمی: برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، به میزان تعامل اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی بستگی داشته و متأثر از فرایند پدیده جهانی شدن اقتصاد است. پدیده جهانی شدن نیز تاکنون نشان داده است که اقتصاد ملی کشورها تحت تأثیر جدی این پدیده قرار دارند. در جهان امروز، با وجود وابستگی‌های متقابل، رشد و توسعه اقتصادی در سطح ملی، بدون تعامل فعال با اقتصاد جهانی دچار چالش جدی است. از طرفی برنامه‌های توسعه در کشورهای در حال توسعه به طرز قابل توجهی تحت تأثیر اندازه دولت می‌باشد. اندازه دولت از اموری است که در راستای تعامل یا عدم تعامل دولت‌ها با جهانی شدن دست خوش تغییرات شده است. براساس منطق جهانی شدن، دولت‌ها بایستی نسبت به کوچک‌سازی خود و واگذاری امور تصدی‌گری به بخش خصوصی و اصولاً ایجاد و گسترش فضای رقابتی اقدام نمایند. مطالعات نسبتاً فراوانی وجود دارد که پیامدهای جهانی شدن بر اندازه دولت را بررسی کرده‌اند. نتایج، هم بر کوچک‌تر شدن و هم بر بزرگ‌تر شدن اندازه دولت‌ها اشاره دارند. این پژوهش نیز در ادامه مطالعات تجربی گذشته و در چارچوب مبانی نظری، آثار جهانی شدن بر اندازه دولت‌ها را در کشورهای منتخب در حال توسعه مطالعه می‌نماید هدف کلی این پژوهش بررسی تأثیر جهانی شدن بر اندازه دولت می‌باشد. سؤالاتی که بوجود می‌آید: (۱) جهانی شدن بر اندازه دولت اثرگذار است؟ (۲) آیا افزایش سهم واردات از کل تجارت موجب کاهش اندازه می‌شود؟

آیا افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی موجب کاهش اندازه دولت می‌شود؟